

Delft, 17 januari 2016

Aan: College van burgemeester en wethouders

CC: Gemeentesecretaris; Raad van de gemeente Delft

Van: Geert-Jan, Michiel, Jos en Jan*
namens de Piratenpartij Delft
in samenwerking met stichting OS&O (OpenSource & Overheid)
*versie met beperkte persoonsgegevens

Onderwerp: De gemeente Delft en vrije opensourcesoftware

Geacht college van burgemeester en wethouders,

Vrije en opensourcesoftware (Engels: *Free and Open-Source Software*, afgekort FOSS) is software waarvan de licentie de gebruiker het recht geeft om de software naar eigen inzicht te *gebruiken*, *aan te passen*, te *verbeteren* en de broncode inclusief aanpassingen te *verspreiden*. Lees in bijlage 1 de onderbouwing waarom overheden naar onze mening FOSS de voorkeur zouden moeten geven boven gesloten software.

Het coalitieakkoord van de Delftse gemeenteraad vermeldt:

"Structurele kostenverlaging vereist soms een incidentele investering, zoals in ICT. De gemeente hoeft ontwikkeling van applicaties en ICT-beheer niet zelf uit te voeren. Delft zet daarom in op 'open data' waarmee anderen toepassingen kunnen ontwikkelen, zoals app's op het gebied van parkeren of bestemmingsplannen. Daarnaast bekijken we of open source-software leidt tot lagere kosten."

Het informatiebeleid 2012 – 2016 van de gemeente Delft¹ vermeldt onder andere de volgende beleidsuitgangspunten:

- "De gemeente Delft conformeert zich aan de landelijke geldende "open source standaards" en past deze toe of legt uit waar ze dit niet doet."
- "De gemeente Delft zoekt nadrukkelijk de samenwerking met andere gemeenten voor het bieden van informatiekundige oplossingen voor bedrijfsvoering vraagstukken."
- "De gemeente Delft hoort bij de „early adopters”, maar gebruikt alleen „proven technology”."
- "De gemeente Delft maakt slim gebruik van goedkope reeds beschikbare oplossingen op het Internet."

De gemeente Delft heeft in het verleden al het één en ander gedaan op het gebied van

¹ <http://ris.delft.nl/document.php?m=1&fileid=86607&f=515dc701a508c912034d4b83822f2150&attachment=0&c=37287>

vrije en opensourcesoftware. Hiervoor verwijzen wij naar bijlage 2 voor nadere informatie. Graag zouden wij van de gemeente antwoord willen krijgen op de volgende vragen:

Beleidsvragen

1. Hoe gaat de gemeente Delft "bekijken" of opensourcesoftware leidt tot lagere kosten, zoals aangegeven in het coalitieakkoord?
2. Welke vooruitgang is er geboekt sinds 2006 op het gebied van softwarelicenties en Free and Open Source Software (FOSS)?
3. Welke commissie adviseert de gemeenteraad met betrekking tot informatiebeleid, software, softwarelicenties en software-acquisitie?
4. Doet de gemeente Delft mee aan Vensters voor Bedrijfsvoering van KING²? Zo ja, wat zijn de resultaten? Zo nee, waarom niet?
5. Door het gebruik van FOSS en samenwerking met andere (Nederlandse) gemeenten kan Delft kosten besparen en lokaal investeren in (innoverende) softwarebedrijven. Werkt de gemeente op het gebied van ICT samen met andere gemeenten? Zo ja, met welke gemeenten, op welk gebied en kunnen deze voorbeelden worden gedeeld? Zo nee, waarom niet?
6. Wat zijn de concrete plannen van de gemeente Delft in het kader van het gebruik van FOSS?
7. Is de gemeente Delft bekend met het feit dat het Ministerie van Binnenlandse Zaken investeert in FOSS om interoperabiliteit te bevorderen en goedkoper te maken³? Wat voor consequenties verbindt de gemeente Delft hieraan?
8. Zit de gemeente Delft ook 'in de tang' van bepaalde softwareleveranciers zoals uitgezocht door Reporter Radio en NRC Handelsblad⁴? Zo ja, wat gaat de gemeente Delft hieraan doen?
9. Hoe vergaart de gemeente Delft de benodigde expertise op het gebied van FOSS om een weloverwogen ICT-beleid te kunnen formuleren?
10. Welke concrete stappen onderneemt de gemeente Delft om FOSS-expertise te verwerven en up-to-date te houden? Denk hierbij aan scholing van de Delftse raadsleden, bestuurders en ambtenaren door FOSS-experts.
11. Stuurt de gemeente bij vervanging en acquisitie van software, al dan niet via aanbesteding, actief aan op FOSS software? Zo ja, hoe en in welke mate weegt FOSS mee in de uiteindelijke besluitvorming en/of pakketselectie? Zo nee, waarom niet?
12. Is de gemeente Delft op de hoogte van de recente aangenomen moties (Oosenbrug-Gesthuizen nummer 2015D13150 en Oosenbrug & Veldman nummer 34300-VII-36) in de Tweede Kamer?

Kostenvragen

1. Is de gemeente Delft bekend met de licentiekostenbesparing van 92% die de gemeente Ede door het gebruik van FOSS⁵ heeft bewerkstelligt? Wat is de visie van de gemeente Delft op deze door de gemeente Ede gerealiseerde besparing?
2. Doet de gemeente Delft mee aan de Berenschot benchmark voor ICT-kosten⁶, waarop de gemeente Ede zo goed scoort met FOSS? Zo ja, wat zijn de resultaten?

² <https://www.venstersvoorbedrijfsvoering.nl/>

³ <https://joinup.ec.europa.eu/community/osor/news/dutch-fund-improvement-apache-web-services>

⁴ <http://www.radio1.nl/item/322451-Gemeenten%20in%20de%20tang%20van%20de%20softwareleverancier.html>

⁵ <http://computerworld.nl/it-beheer/81056-ede-92-procent-minder-licentiekosten-door-open-source>

⁶ <http://www.berenschot.nl/expertise-diensten/expertise-diensten/benchmarks/benchmark-ict-kosten/>

- Zo nee, waarom niet?
3. Welke software gebruikt de gemeente Delft voor taken specifiek voor Nederlandse gemeenten? Wie zijn de leveranciers van deze software? Wat zijn de gedetailleerde kosten verbonden aan het gebruik van deze software per jaar vanaf 2010 tot heden?
  4. Welke kantoorsoftware wordt nu gebruikt? Wat zijn de totale licentiekosten per jaar sinds 2006?
  5. Welke besturingssystemen worden nu gebruikt in de gemeente Delft? In welke verhoudingen? Wat zijn de totale licentiekosten per besturingssysteem? Merk op dat er bij aanschaf van een PC vaak indirect, door middel van een OEM-licentie, betaald wordt voor een Microsoft besturingssysteem.
  6. Is de gemeente Delft bekend met de besparing van €11,7 miljoen door de gemeente München door het gebruik van FOSS⁷? Wat voor actie neemt de gemeente Delft, of heeft de gemeente Delft genomen om soortgelijke besparingen te realiseren?

Bestaande FOSS-oplossingen en samenwerkingsverbanden

1. Is de gemeente Delft bekend met het FOSS website platform (Drupal voor Gemeenten) dat wordt gebruikt door de gemeente Vught⁸ ⁹? Wat is de visie van de gemeente Delft ten aanzien van het gebruik van het FOSS website platform dat door o.a. de gemeente Vught wordt gebruikt?
2. Is de gemeente Delft bekend met de stichting Open Source & Overheid (OS&O)¹⁰?
3. Is de gemeente Delft bekend met het Europese platform voor het delen en hergebruiken van interoperabiliteitsoplossingen voor publieke organisaties: Joinup¹¹?
4. Is de gemeente Delft bekend met het initiatief van de gemeenten Boxtel, Eindhoven en Woerden om een softwarecoöperatie op te richten¹² ¹³? Is de gemeente Delft van plan te participeren in deze samenwerking? Zo nee, waarom niet?

Uitleg vragen (omdat geen open standaarden worden toegepast)

1. Waarom worden besluiten van B&W¹⁴ niet volgens de richtlijnen van de Rijksoverheid¹⁵ gepubliceerd in het bestandsformaat ODF of PDF?
2. Waarom verstuurt de gemeente Delft e-mail bijlagen in een bedrijfseigen Microsoft formaat TNEF in plaats van het MIME/MAPI-formaat zoals in de richtlijnen van de Rijksoverheid is voorgeschreven?

⁷ <http://www.cio.co.uk/news/change-management/munich-open-source-completed-successfully/>

⁸ <https://vught.nl/open-source>

⁹ <https://www.drupal.org/project/dvg>

¹⁰ <http://oseno.nl/>

¹¹ <https://joinup.ec.europa.eu/>

¹² <http://www.binnenlandsbestuur.nl/digitaal/nieuws/ict-kosten-gemeenten-kunnen-helft-lager.9503390.lynkx>

¹³ <http://www.volkskrant.nl/tech/gemeenten-willen-ict-onderbrengen-in-eigen-cooperatie~a4188935/>

¹⁴ http://ris.delft.nl/internet/besluitvorming_3403/item/2015-11-24_53770.html

¹⁵ [https://lijsten.forumstandaardisatie.nl/lijsten/open-standaarden?lijst=Pas%20toe%20of%20leg%20uit&status\[\]=Opgenomen&pagetitle=pastoeof](https://lijsten.forumstandaardisatie.nl/lijsten/open-standaarden?lijst=Pas%20toe%20of%20leg%20uit&status[]=Opgenomen&pagetitle=pastoeof)

Als het beantwoorden van deze vragen meer dan twee weken in beslag zal nemen, ontvangen wij graag een concrete indicatie van het tijdstip waarop wij antwoord kunnen verwachten.

FOSS kennisoverdracht

Geheel overschakelen op FOSS is niet eenvoudig: niet alle FOSS-toepassingen zijn voor alle besturingssystemen beschikbaar; sommige informatiesystemen werken alleen samen met Microsoft producten (Windows, MS-Office en Internet Explorer). Soms is er bijvoorbeeld een wettelijke verplichting om informatie aan te leveren en is de software daarvoor niet voor alle besturingssystemen beschikbaar.

Aan de andere kant, hoe meer overheden FOSS serieus gebruiken, hoe groter de markt wordt. Een van de primaire redenen dat wij een aanbestedingswet kennen is om concurrentie te bevorderen en het MKB in staat te stellen overheidsopdrachten te verwerven. Het gemeenschapsgeld dat nu aan licenties van voornamelijk Amerikaanse bedrijven wordt uitgegeven, zou in de plaatselijke kenniseconomie geïnvesteerd moeten worden. Elke investering versterkt FOSS en kan door alle gemeenten worden hergebruikt waardoor er geld wordt bespaard. Zo komt belastinggeld betaald in Nederland de eigen economie te goede.

Wij vinden het belangrijk het gebruik van FOSS te promoten en te ondersteunen; daarom bieden wij belangeloos een workshop aan voor beleidsmakers en ambtenaren over dit onderwerp. Indien u hier interesse in heeft, horen wij dat graag.

Met vriendelijke groet,

Geert-Jan, Michiel, Jos, en Jan

namens de Piratenpartij Delft
in samenwerking met stichting OS&O

Bijlage 1

Waarom de overheid vrije software moet gebruiken

Vrije opensourcesoftware geeft de gebruiker vier vrijheden:

1. Vrijheid om de software te gebruiken voor elk doel;
2. Vrijheid om de software te bestuderen en te veranderen, daarom is de broncode van vrije software vrij beschikbaar;
3. Vrijheid om de software aan iemand anders te geven zodat je iemand kunt helpen;
4. Vrijheid om de software te veranderen en deze veranderde software te distribueren, zodat iedereen hiervan profiteert.

Hieronder staan voordelen voor de Nederlandse samenleving als de (semi-)overheid vrije software gebruikt.

Leveranciersafhankelijkheid

Vrije software mag door iedereen worden bestudeerd en veranderd. Als de overheid vrije software gebruikt is iedereen (dus ook elk bedrijf) vrij om deze software te veranderen en te verbeteren.

Dus als de overheid de ontwikkeling van vrije software initieel aanbesteedt bij bedrijf A en er moeten later aanpassingen worden gemaakt, kunnen alle bedrijven in een eerlijk speelveld meedingen naar de nieuwe opdracht.

Belastinggeld

Alle vrije software mag door iedereen worden gebruikt. Als de overheid dus met belastinggeld de ontwikkeling van vrije software betaalt, mag deze software door iedereen worden gebruikt. Belastinggeld wordt zo goed besteedt.

Concurrentie

De concurrentie op de softwaremarkt wordt verbeterd omdat een bedrijf altijd goed moet blijven presteren om de overheid als opdrachtgever te behouden. De overheid is namelijk niet 'gevangen' in de gesloten software van een specifiek bedrijf.

Innovatie

Iedereen kan de vrije software bestuderen. Hierdoor wordt innovatie bevorderd. Softwareleveranciers worden éénmalig betaald voor de ontwikkeling van vrije software. Daarna is deze software onderdeel van het publieke domein. Alleen door innovatie kunnen nieuwe opdrachten worden verkregen en geld worden verdiend, niet door het rekenen van licentiekosten.

Kostenbesparing

Voor het gebruik van gesloten, bedrijfseigen software moeten veelal licentiekosten worden betaald. Voor vrije software behoeven geen licentiekosten te worden betaald.

Bureaucratie

Het registeren van het gebruik van gesloten software waarvoor licentiekosten moeten worden betaald vereist een administratie. Vrije software mag worden gebruikt en gedistribueerd zonder dat zo'n administratie nodig is.

Onderwijs

Vrije software mag worden bestudeerd, hierdoor kunnen studenten kennisnemen van de

interne werking van de software. Voor vrije software hoeven geen licentiekosten te worden betaald. Het gebruik van vrije software maakt onderwijs dus goedkoper voor de onderwijsinstellingen, maar ook voor leerlingen, studenten en hun ouders.

Gemeenschapszin

Vrije software wordt vaak ontwikkeld door grote wereldwijde gemeenschappen. Deze gemeenschappen zijn trots op het product dat ze ontwikkelen en staan meestal open voor bijdragen van anderen. De praktijk wijst uit dat de gemeenschap van vrije softwareontwikkelaars en gebruikers zeer hulpvaardig is.

Hergebruik

Vrije software die voor een bepaald doel ontwikkeld is mag zonder licentiekosten voor een ander doel worden hergebruikt. Vrije software is veelal op internet te vinden, waardoor het vinden van software voor hergebruik wordt vereenvoudigd. De vrijheid om vrije software te mogen bestuderen en aan te passen vergemakkelijkt het hergebruik.

Als een bepaalde gemeente bijvoorbeeld vrije software laat ontwikkelen voor een bepaalde behoefte, mogen andere gemeenten deze software zonder licentiekosten hergebruiken.

Economie

Veel gesloten softwarepakken worden in het buitenland ontwikkeld. Licenties betaald voor deze software komen de lokale economie niet ten goede. Vrije software mag overal en door iedereen worden bestudeerd, veranderd, gedistribueerd en ondersteund. Dit maakt het eenvoudiger om lokale leveranciers te laten profiteren van investeringen van de overheid.

Samenwerking

De ontwikkeling van vrije software wordt door veel landen en internationale organisaties ondersteund. De Nederlandse overheid kan hiervan profiteren en hieraan bijdragen.

Veiligheid

Omdat iedereen vrije software mag bestuderen kunnen velen deze software op veiligheidslekken onderzoeken. Hierdoor is de kwaliteit en veiligheid van vrije software transparanter dan bij gesloten software. In het algemeen worden veiligheidslekken in vrije software zeer snel door de wereldwijde gemeenschap hersteld.

Bijlage 2

Gebruik van Free and Open Source Software (FOSS) en de gemeente Delft

Kort historisch overzicht:

- 2006: schriftelijke vragen beantwoord door college¹⁶, samenvattend:
  - Voor standaard kantoorsoftware:
Eeuwigdurend contract met Microsoft sinds 2001, kosten waren € 365.000,=. Vervanging gepland voor 2007. Alternatieven zullen worden bekeken.
  - Voor besturingssysteem:
Staat op elke aangeschafte kantoorpc (zonder meerkosten volgens het antwoord)
  - Specifieke applicaties onder leveringscontract
  - Er wordt gewerkt aan de invoering van vrije software op onderdelen.
  - Een grote overstap kan in 2007 worden gemaakt als opensourcesoftware een goed alternatief is. Efficiëntie, kosten en gebruikersgemak zijn de basis voor de afweging.
  - Referentie naar de gemeente Groningen ('besturingssysteem onafhankelijke werkplekken' als eerste stap)
  - Verwachting dat in 2009 het besturingssysteem (Windows XP) zal worden vervangen. Dan zullen alternatieven worden bekeken.
- 2007: notitie¹⁷:
25 januari 2007: motie aangenomen: Delft ondertekent een manifest van het overheidsprogramma Open Standaarden en Open Source Software (OSOSS).
- 2007: jaarverslag:
"Er is een onderzoek gedaan naar de wenselijkheid en haalbaarheid van het vervangen van de huidige Office-suite. De noodzaak tot vervanging in 2007 was laag en het risico hoog, omdat veel leveranciers van specifieke software (zoals het uitkeringensysteem en het belastingsysteem) de koppeling met opensource systemen of MS Office 2007 niet ondersteunen of helemaal nog niet beschikbaar hebben. De vervanging van de Office-suite is uitgesteld tot 2009."
- 2014: coalitieakkoord¹⁸:
"Structurele kostenverlaging vereist soms een incidentele investering, zoals in ICT. De gemeente hoeft ontwikkeling van applicaties en ICT-beheer niet zelf uit te voeren. Delft zet daarom in op 'open data' waarmee anderen toepassingen kunnen ontwikkelen, zoals app's op het gebied van parkeren of bestemmingsplannen. Daarnaast bekijken we of open source-software leidt tot lagere kosten.

¹⁶ <http://raad.delft.nl/bw/2006/beantwoording%20schriftelijke%20vragen/sv-46%20beantwoording%20SP%20gebruik%20Vrije%20software.pdf>

¹⁷ http://www.raad.delft.nl/commissies/bestuur%20en%20werk/2007/bijlage-nota/b_2007_024_bn.pdf

¹⁸ <http://delft.nl/dsresource?type=pdf&objectid=default:55621&versionid=&subobjectname=>